Katariina Syväys,
pääluottamusmies, varapuheenjohtaja
Suomen Lennonjohtajien Yhdistys ry
23.4.2025

Suomen Lennonjohtajien Yhdistys ry lausunto / HE 22/2025

Suomen Lennonjohtajien Yhdistys ry (SLJY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitykseen ilmailulain, liikenteen palveluista annetun lain ja yhteistoimintalain muuttamisesta.

SLJY suhtautuu myönteisesti kaikkiin ilmailun turvallisuutta parantaviin muutoksiin ja tuemme ilmailun täysraittiuden saavuttamista. Muutosten täytyy kuitenkin olla perusteltuja ja oikein mitoitettuja, ja taata oikeusturva ilmailun parissa toimiville ihmisille.

143 § Henkilölle myönnetyn luvan peruuttaminen tai tehtävässä toimimisen kieltäminen

Lennonjohtajan lupakirjan haltijalla itsellään on jo nykyiselläänkin velvollisuus ilmoittaa työnantajalle, mikäli lääketieteellinen kelpoisuus peruuntuu.

Tiedonkulun varmistamiseksi voidaan peruuttaminen tarvittaessa ilmoittaa työnantajalle Liikenne- ja viestintäviraston toimesta tietosuoja-asetusten mukaisesti. Erityisesti vain turvallisuuteen vaikuttavien tapauksien ilmoittamismahdollisuus on tärkeä kohta korostaa muutoksen suhteen. Näin muu kuin välitöntä vaaraa aiheuttava sairaus edelleen jää ilmoittamisen ulkopuolelle.

Ennen lääketieteellisen kelpoisuuden peruuttamista tehtävät toimenpiteet kuuluvat kuitenkin lähtökohtaisesti yksityisyyden suojan piiriin, eivätkä näin ollen ole julkista tietoa.

170 a § Puhalluskoe

Mikäli työnantajalle annetaan viranomaiselle varattujen oikeuksien kaltaisia mahdollisuuksia puhalluttaa työntekijöitä, tulee lainsäätäjän varmistaa, että työnantajalle tulee myös viranomaisen vastuuseen rinnastettavissa oleva vastuu puhallutuskokeiden suorittamisen kouluttamisesta, ja ennen kaikkea vastuu tuloksen virheettömyydestä. Näemme kuitenkin nykyisen järjestelmän, missä puhallutustoimenpiteet suoritetaan viranomaisen toimesta riittäväksi, emmekä näe tarvetta muutokselle.

Lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen terveydentilaa ja elintapoja koskevat määräykset ovat varsin tiukat. Ilmailun parissa toimivilla työnantajilla on myös toimivat, henkilöstön kanssa yhteistoiminnassa sovitut menettelyt päihteiden liikakäytön tunnistamiseksi ja hoitamiseksi. Työ on pitkäkestoista ja ennaltaehkäisevää, ja mukana toteutuksessa on toimiva työterveyshuolto palveluineen. Lennonjohtajat voivat hakea apua ilman leimautumista ja pelkoa työoikeudellisten toimepiteiden kohdistamisesta. Tällaisella

yhteistoiminnalla saavutetaan käsityksemme mukaan parempaa lentoturvallisuutta kuin siirtymällä käyttämään pelotevaikutusta päihdehaittojen ehkäisyssä.

Mikäli tällainen toimenpide kuitenkin mahdollistetaan muille kuin viranomaisille on oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi otettava huomioon seuraavat seikat:

- puhallutusten tulee kohdistua henkilöstöön tasapuolisesti

- käytettävien laitteiden tulee olla asianmukaisesti huollettuja ja kalibroituja

- puhallutuksia suorittavalla henkilöstöllä on oltava asianmukainen koulutus

- puhallutukset tulee suorittaa yksityisyyden suojaa kunnioittaen, kuitenkin pyydettäessä todistajan läsnä ollessa

- positiiviset seulonta-alkometrin tulokset on aina varmistettava verikokeella

- mitään työntekijään kohdistettavia toimia ei tule tehdä ilman varmistettuja tuloksia

- käytettävät menettelyt on sovittava etukäteen kirjallisesti yhteistoiminnassa työntekijöiden edustajien kanssa